

Дмитро МИКОЛАЙЧУК,

*студент магістратури
ННІ професійної освіти та технологій,
Національний університет
«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка (м. Чернігів)
dmitriymikolaychuk@gmail.com*

Тетяна ГАЗУКА,

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри професійної освіти та безпеки життєдіяльності,
Національний університет
«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка (м. Чернігів)
Tanya.gazuka0510@gmail.com*

ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

Актуальність Сучасна система професійної освіти потребує висококваліфікованих викладачів, здатних використовувати цифрові технології для підвищення ефективності навчального процесу. Викладач закладу професійної (професійно-технічної) освіти (ЗПТО) повинен володіти цифровою компетентністю, що охоплює здатність працювати з інформаційними ресурсами, застосовувати інтерактивні методи навчання та організовувати дистанційне навчання. Слід зазначити, що на сьогоднішній день залишається актуальною та діючою програма «EU4Skills: Кращі навички для сучасної України», яка спрямована на підтримку реформи професійно-технічної освіти в Україні. У рамках програми «EU4Skills» значна увага приділяється цифровій трансформації професійно-технічної освіти, зокрема підвищенню рівня цифрової компетентності педагогів. Це важливий аспект підготовки викладачів до роботи в сучасному освітньому середовищі та адаптації до нових цифрових викликів.

Виклад основного матеріалу. Цифрова трансформація освіти вимагає від сучасного педагога не лише володіння предметними знаннями, а й розвинених цифрових компетентностей. Майбутній викладач ЗПТО повинен бути готовий до використання цифрових технологій у навчальному процесі, що забезпечить ефективне навчання здобувачів освіти відповідно до вимог ринку праці.

Застосування цифрових технологій в освіті є важливим аспектом, оскільки це сукупність сучасних інструментів, програмного забезпечення та онлайн-ресурсів, які використовуються для вдосконалення навчального процесу. Вони сприяють підвищенню ефективності викладання, індивідуалізації навчання, розвитку творчих здібностей студентів/учні і розширенню доступу до освітніх матеріалів. Основними напрямками використання цифрових технологій в освіті можуть виступати: електронні освітні платформи – Moodle, Google Classroom, Coursera для дистанційного навчання та управління освітнім процесом; застосування мультимедійних технологій – інтерактивні презентації (Prezi, Canva), навчальні відео (YouTube, Camtasia), подкасти та анімації; моделювання виробничих процесів, лабораторні експерименти у безпечному середовищі; інтерактивні вікторини та ігри (Kahoot, Quizizz, Mentimeter), що підвищують інтерес до навчання; хмарні технології – Google Drive, OneDrive, Dropbox для зберігання та спільного використання навчальних матеріалів тощо.

Застосування цифрових технологій в освіті дозволяє зробити навчальний процес більш цікавим, інтерактивним і доступним, а також сприяє підготовці конкурентоспроможних фахівців у сучасному цифровому світі [1].

Проводячи розвідки стосовно досліджень з цифрової компетентності педагога, можна виділити таких українських науковців Морзе Н. В. (цифрова компетентність учителів, використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у навчальному процесі), Кузьмінський А. І. (проблеми комп'ютеризації освіти), Гуржій А. М. (питання

цифрової компетентності та цифровізації освіти), Шишкіна М. П. (цифрові технології у педагогічній діяльності). Особливості формування цифрової компетентності педагога, використання цифрових технологій в освіті висвітлені у зарубіжних працях: European Commission (DigCompEdu) – рамка цифрової компетентності для педагогів (Digital Competence Framework for Educators, DigCompEdu), яку використовують у багатьох країнах Європи; Redecker C. (2017) – представив європейську модель цифрової компетентності вчителя [4]; ISTE (International Society for Technology in Education) – розробила стандарти для педагогів щодо використання цифрових технологій у навчанні.

На думку вчених, поняття «цифрова компетентність викладача» розглядається як сукупність знань, умінь, здібностей та різноманітних показників застосування цифрових технологій для комунікації та професійного розвитку [2]. Цифрова компетентність викладача – це здатність ефективно використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) у професійній діяльності [1; 3]. Вона включає знання, навички та ставлення, необхідні для використання цифрових інструментів у навчальному процесі, комунікації, оцінюванні знань і самоосвіті. Цифрову компетентність майбутнього викладача ЗПТО можна визначити як складне, динамічне, цілісне інтегративне утворення особистості, що дозволяє ефективно використовувати цифрові технології у професійній діяльності для забезпечення якісного навчального процесу, розвитку учнів і власного професійного зростання.

На основі аналізу наукової літератури виділяємо основні складові цифрової компетентності викладача ЗПТО.

1. Інформаційна грамотність – здатність знаходити, аналізувати, оцінювати та використовувати цифрову інформацію.

2. Педагогічна майстерність у використанні ІКТ – інтеграція цифрових ресурсів (електронних підручників, інтерактивних платформ, мультимедійного контенту) у навчальний процес.

3. Комунікаційна компетентність – використання цифрових засобів для взаємодії зі студентами/учнями, колегами та професійною спільнотою (електронна пошта, соціальні мережі, відеоконференції).

4. Організація дистанційного та змішаного навчання – робота з LMS-системами (Moodle, Google Classroom), створення онлайн-курсів, тестування та оцінювання знань.

5. Цифрова безпека та етика – знання правил кібербезпеки, захисту персональних даних, авторського права, академічної доброчесності.

6. Технічна компетентність – володіння програмним забезпеченням, сервісами для створення навчального контенту (Canva, Prezi, Camtasia) та роботи з хмарними технологіями.

Цифрова компетентність є ключовою умовою ефективного сучасного викладання, що сприяє підготовці конкурентоспроможних фахівців та розвитку інноваційного освітнього середовища тому відповідними напрямки формування цифрової компетентності викладача ЗПТО є:

- розвиток цифрової грамотності (опанування базових навичок роботи з ПК, операційними системами, офісними програмами, використання хмарних технологій (Google Drive, OneDrive, Dropbox) для організації навчального процесу, ознайомлення з поняттями кібербезпеки, захисту персональних даних та інформаційної безпеки);

- інтеграція цифрових технологій у навчальний процес (використання інтерактивних платформ (Google Classroom, Moodle, Microsoft Teams) для організації дистанційного та змішаного навчання; створення електронних підручників, навчальних відео та мультимедійних презентацій; застосування віртуальних лабораторій);

- використання сучасних цифрових методів навчання (організація тестування та оцінювання за допомогою онлайн-платформ; використання інтерактивних дошок, графічних планшетів, 3D-друку для наочного викладання матеріалу; робота з освітніми STEM-ресурсами та програмуванням у професійній підготовці);

- підвищення кваліфікації з цифрових технологій у навчанні.

Таким чином, майбутній викладач ЗПТО повинен володіти сучасними цифровими навичками та постійно їх удосконалювати, щоб відповідати викликам часу та забезпечувати якісну підготовку майбутніх фахівців.

Висновки. Формування професійної компетентності викладача ЗПТО засобами цифрових технологій є важливим чинником якісної освіти. Використання сучасних цифрових ресурсів сприяє не лише підвищенню ефективності навчального процесу, а й розвитку конкурентоспроможних фахівців, які відповідають вимогам сучасного ринку праці.

Список використаних джерел

1. Бідюк Н. М., Бідюк Д. Є. Цифрова компетентність педагогічного працівника в сучасному інформаційно-освітньому середовищі. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. Кропивницький: Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка, 2023. Вип. 211. С.22-28. URL: <https://elar.khmnu.edu.ua/handle/123456789/14866>
2. Миронова Л. А., Брюховецька І. В., Семеняко Ю. Б., Цифрова компетентність педагога як важлива складова підготовки здобувачів до сучасного цифрового світу. *Інноваційна педагогіка*. Випуск 59. 2023. С. 233-237. URL: <http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2023/59/50.pdf>
3. Толочко С. В. Цифрова компетентність педагогів в умовах цифровізації закладів освіти та дистанційного навчання *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки: Збірник*. Чернігів: НУЧК, 2021. Вип. № 13 (169). С. 28-35.
4. Redecker, C. (2017). European framework for the digital competence of educators: DigCompEdu (JRC107466). Seville, Spain: Joint Research Centre. Retrieved from: <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC107466>

Юрій МИСЛИВЕЦЬ,

*аспірант кафедри педагогіки, психології
і методики технологічної освіти,*

Національний університет

«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка (м. Чернігів)

РОЗВИТОК МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

Актуальність. Сучасний освітній процес не можна уявити без застосування інформаційно-комунікаційних технологій або медіа. Зростаюча популярність медіа формує медіасередовище, що впливає на освіту, світогляд та формування ціннісних орієнтацій молоді. Цей вплив може мати як позитивні, так і негативні наслідки. Одним із способів протидії цьому впливу є формування медіакомпетентності у людини. Майбутні педагоги професійного навчання повинні мати здатність критично сприймати медіаінформацію, аналізувати, оцінювати та розрізняти факти і судження, а також вміти створювати власні медіапродукти та використовувати сучасні медіатехнології як у процесі навчання, так і у майбутній професійній діяльності. Все це сприяє формуванню медіакомпетентності.

Виклад основного матеріалу. Поняття «медіакомпетентність» у науково-педагогічній літературі розглядається як кінцевий результат медіаосвіти і є одним із факторів успішності майбутніх педагогів у медійному просторі.

Джеймс Поттер (James Potter), професор і дослідник у галузі комунікації, автор підручників з медіаосвіти, вніс значний вклад у розуміння медіакомпетентності. Він розглядає дане поняття як розширену здатність індивіда аналізувати та інтерпретувати медійний контент, що охоплює розуміння медійних повідомлень, їх виробництва, контексту, розповсюдження та впливу на аудиторію. Джеймс Поттер визначає